

Új karácsonyok (Karácsony) 2014. december 24.

Szerző Administrator
2015. február 24.

Új karácsonyok (Karácsony) 2014. december 24., szerda, Riport Albert Levente archív felvétele Annak, aki már jócskán túl van élete delén, gyerekkorának karácsonyi hangulata, egyszerűsége, szokásai avítnak tűnhetnek a mai ember szemében: megváltoztak vagy kimaradtak, helyüket újabb szokások vették át. A vidéki régiókban lakó székelységnél ez nincs éppen így, mert görcsöbben ragaszkodik régi rendjéhez, s csak kivételes módon fogad be új ünnepi szokásokat. Ha azt egy lelkész, egy énekező kezdeményezi, akár egy közkedvelt néptanító vagy amolyan karizmatikus helyi személy, akkor gyökeret hajtanak az újabb ünnepi szokások. Mi az újszerűbb vidéki karácsonyok felől érdeklődtünk.

Öregjeink eszerint -számolták korukat

Ünnepeink közül a legkiemelkedőbbre, a béke és a szeretet ünnepére mivelénk is minden családban hetekkel ezelőtt megkezdtek a készülődést. Ritkult a hízók száma, ha nem volt üres a pajta. Nagyhét végén „összekészítik” a töltött káposztát, aminek a régi családoknál az ünnepek végéig ki kellett tartania. Ritkák már sajnos a nagy káposztafőző cserépfazekak.

Advent utolsó hetében különösen sok a tennivaló, mert a legszebb ünnepre az öreg is kitakarítja házát, a nehezen mozgó magányos is. Az idősek kanapén ülve osztogatják ma is tanácsait, dirigálják a szokásrendet: mi, a nem katolikusok is megtarthatnók a pénteki böjtöt! – mondják. Mi ez, ha nem egyfajta szemléletváltás? Ők tanítják meg a kisebb gyereket, hogyan kell felfűjni a disznóhólyagot. Tanulj az öregtől – szölt a regula, mert ők már sok karácsonyt megérttek!

Karácsonyeste régen is díszítettek fát, gyertyát azonban nem minden helyen gyújtottak. A legények a magyar falvakban járták a falut, énekszóval adták hírül az Úr Jézus születését, és áldott karácsonyt kívántak, ami szinte megszokás nélkül csak a görögkeleti vallásúak körében élte túl a diktatúra hazai éveit. Uzonban például csak év végén, a templom előtt kísérelték meg.

– Nálunk élt a kántálás, de a kicsi magyar világ végével kimaradt – emlékezik vissza Szabó Imre, a református egyházközség főgondnoka. Ebben az új világban lelkészünk, Ungvári Barna András hozta újra szokásba, s közvetlen a rendszerváltozás után, előző szolgálata helyén, a szórványnak is számítható Hídvégen is bevezette.

Manapság van olyan falu, ahol – igaz, hogy ritkábban – a helybeli zenészek járnak házról házra háromszékieken: „innapot köszönteni”. Repertoárjukban a Mennyből az angyalt a népdalok követik. A cigányok újabban zárt ajtókat találnak. Kissé másképpen alakult ez régebben. Gyerek-koromban csak azt engedte be anyánk, akit ismert, akivel kapcsolata volt a családnak, aki gombát, szentgyörgyi salátát szokott hozni, aki kasokkal, tyúkborítóval látott el minket. A köröspataki rostakészítő Dámi, aki apámmal együtt székel határőrkatonaként volt az Úz völgyében, beléphetett. Mindig hegedűjével köszöntötte az ünnepet.

A katolikus székelységnél az éjféli mise után a családé volt az este. Sepsiszéken ma is szokás a protestáns templomok előtt összegyűlni, ahol a lelkész búcsúztatja a bajokkal-gondokkal tovatűnő óesztendőt, köszönti a reményteljesnek hitt újat. Harangszó mellett ilyenkor még a haragosak is kezet adnak egymásnak. Közhely, de örök igazság, hogy szeretet nélkül nehéz elviselni az életet, ezért még a régebben magát ateistának nevező is szerényen megünnepli a Megváltó születését. Karácsony mindhárom napján délelőtt templomba megy a még hívő ember, régebb délután a rokonokat, barátokat látogatták meg. Ez a szokás már jobbára a múlté.

– Mire való a vallás édesanyám? – kérdeztem gyerekkoromban.

– Jaj, az fontos, édes fiam. Képzeld el, ha nem volna, az emberek olyanok lennének éppen, mint a vadállatok! – jött a felelet.

metamorfózis?

A mezőföldi asszonyok szerint sok helyen kevert, újszerű lett a karácsony. Érvényes ez különösen az olyan falvakra, ahol a katolikusokkal protestánsok élnek közösségben. Reformátusok és unitáriusok állítják, hogy régen ezekben a protestáns falvainkban nem volt szokásban például a gyertyagyújtás. Halottak napján is csak virágot vittek a sírokra, gyertyát csak a karácsonyfára tettek, s azt is csak az újabb időkben. A gyertyagyújtást most már protestánsok is gyakorolják, de tudatában vannak sok helyen, hogy „ez csak az ősi vallásban élőkétől került mihozzánk.”

Gáspár Erika szörcei református lelképásztor elmondta, hogy egy újabb szokást vezettek be ebben az évben. A délutáni templomi karácsonyi ünnepséget és a csomagosztást követően a vallásórás és kátés fiatalok rigmusokkal és énekekkel karácsonyi hangulatot teremtenek a falu központjában. Kellemes ünnepeket kívánnak, és forró teával, forralt borral kínálják az ünnepköszöntésre összesereglett falusfeleket. Benedek József falufelölös azt is elmondta, hogy ebben az évben méretes adventi koszorút készítettek a település számára, ami régebb szintén nem volt szokásban Szörcsén.

E sorok írója szülőfalujának unitárius templomában is, akárcsak más háromszéki protestáns templomokban, csak az újabb időkben lett az ünnepi szertartás része a betlehemes játék. Árkoson ebben az évben először helyeztek el a faluháza előtt a mai szokásrendhez igazodó, nagyméretű adventi koszorút – adta tudunkra Bíró Attila unitárius lelkész. Amolyan ökumenikus jellege volt ennek: Makkai Péter református lelképásztor imádkozott, a Gelei József-iskola tanulói műsorral léptek fel. Máthé Árpád polgár-mesternek újabb alkalom volt arra, hogy szóljon falusfe-leihez és elmondhassa évfordulós jókívánságait.

betlehemes játék videón

Az árkosi unitárius lelkész azt is elmondta, hogy megkísérelte rövidebb átírásban összeállítani a betlehemes játékot, ami szerinte tartalmában nem, de kivitelezésében újszerű, az ünnepi gyülekezet számára rövidebben, lényegre törően viszi lélekközelbe Jézus születésének történetét és soha meg nem változó üzenetét. Ennek a módszernek hatékonyosságát, újszerűségét hangsúlyozta Hajdú János, a háromszék-barcasági római katolikus főesperesi kerület esperese, a sepsiszentgyörgyi Szent Benedek-templom, a szépmezői és sepsikilyéni katolikus filiák plébánosa.

– Láttam már valóban olyan pásztorjátékot is – részletezte –, amikor a cselekmény valamilyen mindennapi, de közérdeklődésnek örvendő jelenséggel vagy történettel kezdődött, tehát pozitív megközelítésű eseménnyel indult, nagyon ötletes módon, de természetesen minden esetben a Megváltó születésének örök érvényű hozadékához, a legszebb ünnepünk üzenetéhez vezetett. Szerintünk is újszerű és egyedi, hogy Balla Barna málnási református lelkész tanítványai elevenítették fel a faluban a betlehemeset. Vargyasi Levente róluk készített kisfilmjét szenteste, ökumenikus templomi ünnepség keretében mutatták be a hívek előtt a helybeli Szent Mihály római katolikus templomban.

Az újszerű ünnepek kiegészítői az előrehozott karácsonyok. Vigyázva arra, hogy ne legyenek túlzásfoltok a szenteste eseményei, hogy maradjon idő az ünnepet családi körben megélni, advent végéhez közeledve illeszkedett be a várakozás eseményeibe a Diakónia által szervezett idők és betegek előrehozott karácsonya. Tóth Anna református lelkész, a Diakónia Keresztyén Alapítvány otthoni gondozószolgálatának vezetője és munkatársai, valamint a Máltai Szeretetszolgálat körébe tartozó csoportok negyedik éve szerveznek ilyen karácsonyokat megyeszerte. Most is igyekeztek megszólítani a több száz tagú közösséget, akiknek gondját viselik az egyedülletben, akiknek öröm a legegyszerűbb ajándék is, a szeretet, az együttlét. Az idők gidófalvi karácsonyát ebben az adventben a sepsibodoki, árkosi, köröspataki, borosnyói, rétyi és a Gidófalvához tartozó települések ellátottjai számára szervezték meg.

Újszerű a karácsonyt megelőző időszakban falusi iskoláink törekvése, hogy meghonosítsák vidéken is a tanulói ifjúság által egyre közkedveltebb és igen hasznos, műsoros karácsonyi vásárokat – emelte ki Zsigmond Zoltán, a gidófalvai Cetz János-iskola igazgatója. Nálunk hagyományosak az iskolai karácsonyok – mondta Kertész Barna lécfalvi pedagógus, református kántor, a helybeli református egyházközség presbitere –, aki az iskolások karácsonyi ünnepségét a kultúrotthonban is bemutatja, fellép a kisiskolásokból alakított furulyacsoportja.

Ma már mindenki számára megszokott, hogy a rétyi Kováts András Fúvószenekar negyedszázad óta karácsonyi koncerttel ajándékozza meg a megyeszékhely és Réty lakosságát. Az azonban mintha újszerű lenne, hogy vannak zenekarok, amelyeknek sikerült kétórás karácsonyi műsort összeállítaniuk, megörvendeztetniük olyan településeket ünneplőit, ahol nem működik fúvószenekar.

– Bodokon is szívesen fogadják felújított, szép kultúrotthonukban a Nagykürt 95 nevű zenekarunkat – adta hírül Nyáguly Vilmos mikóújfalusi polgármester, Gelencére is meghívták őket, ahol már egyfajta hírnévre tettek szert.

Valamivel szebb, jobb, bensőségesebb az ünnepi hangulat az erdővidéki bányászfaluban, Köpecen, ha karácsonykor megszólal a helybeli gyerekekből alakult, de azóta már fiatalokká növekedettek Hangafa ifjúsági zenekara, műsorukkal mindig elkápráztatják a hallgatóságot. A zenekar létrehozását a helybeli lelkész, Nagy Károly indítványozta, s az egyházközség, a szülők és mások is támogatják. Ők a köpeci bányászok unokái-dédunokái, akik folytatják az egykori falusi és bányász-fúvószene helyi hagyományait.

Tagadhatatlan, hogy ha változnak az idők, változnak az ünnepeinket megélő emberek is. A karácsonyi történet azonban folytatódik, üzenete örökkön-örökké ugyanaz. Ami azonban fontos és egyben kérdésként is felmerül: az internetes, maroktelefonos, automatizált világ embere ad-e helyet lelkében karácsony üzenetének, ad-e szívet és szállást, befogadja-e azt, hogy jobbá válhassék?

- Szerző: Kisgyörgy Zoltán